

Галасюк С. С.

доцент, кандидат економічних наук

Одеський національний економічний університет

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В МІСЬКИХ ПОСЕЛЕННЯХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ключові слова: готелі; заклади готельного господарства; готельний бізнес; статистичні показники; тенденції розвитку.

Keywords: hotels; hotel industry establishments; hotel business; statistical indicators; development trends.

Як відомо, ступінь туристичної активності та рівень розвиненості закладів готельного господарства знаходяться в безпосередньому взаємозв'язку. Послуги з розміщування є невід'ємною складовою туристичного продукту та застосовуються під час здійснення будь-якої туристичної подорожі, як при організованому, так і самодіяльному туризмі.

Вивчення тенденцій розвитку готельного бізнесу Одеського регіону, моніторинг сучасного стану засобів розміщення, виявлення особливостей міського туризму стало предметом досліджень багатьох українських вчених, які присвятили даним аспектам власні наукові розробки, зокрема [1; 2; 3; 4]. Проте аналізу розвитку готельного бізнесу саме в міських поселеннях Одеської області не приділяється багато уваги в умовах сьогодення.

У цій науковій праці застосовуються відомості статистичних бюлетенів по колективних засобах розміщення Одеської області за 2013-2017 рр. [5; 6; 7]. Вживання терміну «заклад готельного господарства» в якості «суб'єкта господарювання, який є готелем або аналогічним засобом розміщення та провадить діяльність із надання готельних послуг з обов'язковим обслуговуванням» обґрунтовано у працях [8; 9]. Таким чином, аналіз розвитку готельного бізнесу відбуватиметься за даними офіційної статистики з урахуванням як юридичних осіб-підприємств (в якості яких повинні бути

зареєстровані готелі згідно із Законом України «Про туризм»), так і фізичних осіб-підприємців, які мають усі ознаки готелів, проте не належать до жодної групи колективних засобів розміщення через недосконалість нормативно-правових документів.

За даними офіційної статистики по закладах готельного господарства, в Одеському регіоні як міські поселення визначені Одеса, Білгород-Дністровський, Ізмаїл, Подільськ, Чорноморськ, Южне. Саме в Одесі знаходиться основна частка засобів розміщення – 65-80% від їх загальної кількості по містах області за 2013-2017 рр. В інших населених пунктах міського типу розташовано по 2-3 готельних заклади (мінімум – в Подільську – 1 готель, максимум – в Білгород-Дністровському – 12 закладів за даними 2017 р.).

Дослідження кількості закладів готельного господарства міських поселень Одещини зроблено в табл. 1, відомості якої свідчать про те, що за період 2013-2017 рр.:

- загальна кількість закладів готельного господарства Одещини скоротилась на 17,8% (з 253 до 208);

- паралельно з цим зменшилась кількість закладів готельного господарства міських поселень Одещини – на 16,8%;

- частка закладів готельного господарства міських поселень становить практично три чверті від усієї сукупності, тобто на райони області доводиться приблизно 25%, що свідчить про нерозвиненість готельного сектору в сільській місцевості, де туризм отримує розвиток тільки на морському узбережжі та має яскраво виражену сезонність попиту;

- чітко простежується тенденція до збільшення питомої ваги саме готелів в загальній кількості закладів готельного господарства – так, якщо у 2013 р. співвідношення між готелями та іншими закладами готельного господарства (гуртожитками, турбазами, студентськими таборами тощо) становило приблизно 40% : 60%, то у 2017 р. – вже 65% : 35%.

Таблиця 1

Кількість закладів готельного господарства міських поселень
Одеської області

Показники	Од. вим.	Значення показників по роках							
		2013		2015		2017		Зміна значень показників 2017 р. до 2013 р., %	
		готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ
Загальна кількість закладів готельного господарст- ва Одещини	осіб	253		250		208		-17,8	
		103	150	119	131	134	74	30,1	-50,7
	%	40,7	59,3	47,6	52,4	64,4	35,6	х	х
Кількість закладів готельного господарст- ва по містах	осіб	191		187		159		-16,8	
		77	114	90	97	103	56	33,8	-50,9
	%	40,3	59,6	48,1	51,9	64,8	35,2	х	х
Частка закладів міських поселень у підсумку з цього показника	%	74,8	76,0	75,6	74,0	76,9	75,7	х	х

Складено автором за даними джерела [5; 6; 7].

Таким чином, спостерігається зростання готелів в міських поселеннях на 33,8% за досліджуваний період, та скорочення інших закладів готельного типу – на 50,9%.

Ємкість готельної бази Одеської області представлено в табл. 2, аналіз даних якої дозволяє зробити наступні висновки:

– одноразова місткість закладів готельного господарства Одещини збільшилась на 1,5%, в основному за рахунок саме готелів (ріст кількості місць на 25,4% за 2013-2017 рр.); ємкість інших закладів готельного господарства, навпаки, зменшилась – на 42,4%;

– паралельно зросла й одноразова місткість закладів готельного господарства міських поселень Одещини – на 2,8%, що свідчить про введення в експлуатацію засобів розміщення з більш потужним номерним фондом, ніж був у тих закладів, які закрились протягом досліджуваного періоду часу;

– питома вага закладів готельного господарства міських поселень Одещини в їх загальній ємкості становить приблизно 80%, однак варіюється залежно від типу засобу розміщення: якщо це готель – то 67-82% за 2013-2017 рр., якщо інший заклад – 73-69%.

Таблиця 2

Ємкість закладів готельного господарства міських поселень
Одеської області

Показники	Од. вим.	Значення показників по роках							
		2013		2015		2017		Зміна значень показників 2017 р. до 2013 р., %	
		готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ
Одноразова місткість закладів готельного господарства Одещини	осіб	10863		12402		11021		1,5	
		7030	3833	9412	2990	8814	2207	25,4	-42,4
	%	64,7	35,3	75,9	24,1	80,0	20,0	х	х
Одноразова місткість закладів готельного господарства по містах	осіб	8535		9776		8770		2,8	
		5732	2803	7788	1988	7237	1533	26,3	-45,3
	%	67,2	32,8	79,7	20,3	82,5	17,5	х	х
Частка закладів міських поселень у підсумку з цього показника	%	81,5	73,1	82,7	66,5	82,1	69,5	х	х

Складено автором за даними джерела [5; 6; 7].

Таким чином, на відміну від кількості закладів готельного господарства міських поселень Одещини, чисельність яких зменшилась за 2013-2017 рр., загальна ємкість цих засобів розміщення, навпаки, зросла. Проте значення показників одноразової місткості невеликі й не можуть задовольняти потреби сучасного туристопотоку.

Відомості про кількість розміщених у закладах готельного господарства Одеського регіону представлено в табл. 3.

Таблиця 3

Кількість розміщених приїжджих у закладах готельного господарства міських поселень Одеської області

Показники	Од. вим.	Значення показників по роках							
		2013		2015		2017		Зміна значень показників 2017 р. до 2013 р., %	
		готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ	готелі	інші ЗГГ
Загальна кількість розміщених приїжджих у закладах готельного господарства Одещини	осіб	295298		240586		252101		-14,6	
		203012	92286	174945	65641	206869	45232	1,9	-51,0
	%	68,7	31,3	72,7	27,3	82,1	17,9	x	x
Кількість розміщених приїжджих у закладах готельного господарства по містах Одещини	осіб	253777		201130		230671		-9,1	
		174981	78796	148529	52601	190542	40129	8,9	-49,1
	%	69,0	31,0	73,8	26,2	82,6	17,4	x	x
Частка закладів міських поселень у підсумку з цього показника, %	%	86,2	85,4	84,9	80,1	92,1	88,7	x	x

Складено автором за даними джерела [5; 6; 7].

Основні тенденції, що простежуються при аналізі даних табл. 3, такі:

- загальна кількість розміщених в закладах готельного господарства Одещини зменшилась за 2013-2017 рр. майже на 15%;
- аналогічний показник по закладах міських поселень знизився на 9%;
- переважна кількість туристів розміщується саме в міських поселеннях – 85-90%, що підтверджує існування високого фактору сезонності попиту на послуги тих засобів розміщення, що розташовані на морському узбережжі в районах області;
- переважна більшість туристів, що прибувають до міст Одещини, обирають як базу розміщення саме готелі, та їх питома вага зростає – з 69% у 2013 р. до 83% у 2017 р.

Однак кількість туристів, що скористалися послугами закладів готельного господарства місцевих поселень Одеського регіону, вкрай мала. За даними 2017 р. потужність цього туристопотоку склала лише 230,7 тис. осіб. Разом із цим, за даними спільного вибіркового дослідження, проведеного Агентством з питань інвестицій та розвитку Одеської ОДА та оператором «Київстар», в 2016 р. Одесу відвідали туристи з 114 країн світу, кількість яких становила 2,5 млн. осіб. Це на 1 млн. більше, ніж у 2015 р. і на 1,5 млн. більше, ніж у 2014 р. Розподіл туристів за країнами походження виглядає наступним чином: Україна – 84%, інші країни – 16% [4].

Таким чином, за даними офіційної статистики, у закладах готельного господарства міських поселень Одеського регіону було розміщено лише 10% (230,7 тис. осіб) від загального туристопотоку (2,5 млн. осіб), який відвідав обласний центр. Це означає, що переважна більшість туристів розміщується не в колективних, а в індивідуальних засобах розміщення (приватних квартирах, будинках, віллах, апартаментах), які не звітують перед органами статистики, не сплачують податки та інші види обов'язкових платежів через прогалини у нормативно-правовій базі провадження готельного бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Герасименко В. Г. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія. – Одеса: Астропринт, 2013. – 304 с.
2. Шикіна О. В. Динаміка розвитку готельного бізнесу Одеської області / О. В. Шикіна, Я. Є. Гончаренко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2018. – № 4 (68). – С. 220-232.
3. Милашко О. Г. Статистичне оцінювання засобів розміщення Одеської області / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – № 1 (48). – С. 264-270.
4. Нездоймінов С. Г. Управління розвитком міського туризму на засадах маркетингу / С. Г. Нездоймінов // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 10.04.2019 р.). – Одеса: ОНЕУ, 2019. – С. 111-117.
5. Діяльність колективних засобів розміщування в Одеській області у 2013 році: статистичний бюлетень. – Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2014. – 93 с.
6. Діяльність колективних засобів розміщування в Одеській області у 2015 році: статистичний бюлетень. – Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2016. – 49 с.
7. Туризм в Одеській області у 2017 році: статистичний бюлетень. – Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2018. – 105 с.
8. Галасюк С. С. Про доцільність застосування терміна «заклад готельного господарства» / С. С. Галасюк, Д. О. Хетагурова // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 36.
9. Galasyuk S. S. Development trends of the hotel industry establishments / S. S. Galasyuk, K. A. Naimark // Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities. – Collective monograph. – Poland: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. – P. 489-502.